

35 **Manwijken?**

Een groep vrouwelijke technici trok de zwarte T-shirts, broeken en werkschoenen uit en ging op de foto.

40 **Geen soundcheck**

Maar wel topkwaliteit eisen. Anouk van Sprundel wordt niet zenuwachtig van Ali B.

42 **No big deal**

Marijke Voorluijs zag zichzelf niet als excuustruus. 'Koffie was zwart en bier kwam uit een flesje.'

DOSSIER

VROUWEN IN DE PODIUMTECHNIEK

POWERVROUWEN AAN DE MUUR

Een fotokalender moest drie jaar geleden het stereotiepe beeld bijstellen van vrouwen in de podiumtechniek. Een van de initiatiefnemers, technicus en fotograaf Lobke Vale, kijkt er met plezier op terug. 'Steeds meer gezelschappen vragen wanneer de nieuwe kalender komt.' | MARTIN HENDRIKSMA | FOTO: LOBKE VALE |

Het was aan een tafel tijdens het Groningse festival Noorderzon. Een groep vrouwelijke technici in hun zwarte T-shirts en broeken, hun lompe schoenen. 'Manwijven, dat was nu eenmaal ons imago', zegt Lobke Vale. 'Als grap bedachten we toen om via een kalender met prikkelende foto's onze vrouwelijke kant eens wat meer te laten zien.'

Ach, een leuke fantasie, zoals die wel vaker op een zomers festival bij een goed glas opborrelen. Maar de kalender werd een serieus project. 'Iedereen die we erover spraken, wilde meteen meedoen', vertelt Vale, tegenwoordig werkzaam als freelance technicus en stagemanager bij Noorderslag. 'Al vonden veel vrouwen het tegelijk ook eng. Ze waren natuurlijk geen ervaren fotomodel.'

De kalender die voorjaar 2013 van de persen rolde, kreeg ook een digitaal platform op Facebook: Powervrouwen. 'Er kwamen 253 likes binnen', vertelt Vale. 'En de reacties waren zonder uitzondering positief.' Ook op de kalender zelf trouwens, leverbaar op A3- en A4-formaat, waarvan er uiteindelijk ruim tweehonderd werden verkocht. 'Hooguit vond een enkele man dat het best nog wat bloter had gekund.' Het gaat Vale, linkerfoto onderaan, te ver om te zeggen dat er door de kalender iets in de positie van vrouwen in de podiumtechniek is veranderd. 'Als vrouw heb je minder spierkracht. Daar kun je lang omheen draaien, maar dat is nu eenmaal zo. Misschien dat het daardoor komt dat mannelijke technici je in eerste instantie soms wat argwanend bekijken. Maar heb je eenmaal

hun vertrouwen gewonnen, dan is het ook meteen helemaal goed.'

Toch merkt ze, in de tien jaar die ze sinds haar stage in de podiumtechniek werkzaam is, dat het aantal vrouwelijke technici toeneemt. 'Je komt steeds minder gezelschappen tegen waar helemaal geen vrouwelijke technicus werkt. Het wordt steeds normaler.' Een nieuwe kalender lijkt, zou je zeggen, daarom geen noodzaak meer. Maar toch: 'We merken dat er nog steeds vraag naar is', zegt Vale. 'Theaters en gezelschappen vragen me er ook weleens om. En ook met een aantal vrouwelijke technici onderling hadden we het er pas weer over. Het zou zomaar kunnen dat we toch weer een nieuwe versie gaan maken.' <<

Meer info via Facebook: *Theatervrouw Powervrouw*

Maud Mentink sprak vier vrouwen, die werkzaam zijn in de podiumtechniek, over het leven in de mannenwereld. Valt het mee? Of niet? Hoe gedragen die mannen zich eigenlijk? En wat trek je aan?

Antoinette Wijffels (55)

Directeur Improve

'Het technisch verhaal wordt steevast afgedraaid tegen mijn mannelijke collega's'

Antoinette Wijffels is van het anti-vrouwvriendelijke beleid: 'Ik wil juist weg van het hokjesdenken. Ik wil dat we elkaar gaan zien als mensen met ieder hun eigen bagage. Er is niet een man of vrouw, die past op een bepaalde plek in het bedrijf, maar een mens.'

Wijffels kwam op haar zestiende, als medeorganisator van schoolfeesten, in aanraking met drive-in discotheek Improve. Al snel stond ze achter de lichttafel en op haar achttiende haalde ze direct haar vrachtwagenrijbewijs. 'In de weekenden ging ik met de jongens mee bouwen, draaien en breken en zodra ik mijn rijbewijs had reed ik ze 's nachts terug, zodat zij konden drinken.' Ze ging economie studeren aan de Erasmus Universiteit en werkte daarna tien jaar lang in de

consultancy op het gebied van integraal waterbeheer en milieu. In de weekenden bleef ze actief bij Improve en groeide ze mee met het bedrijf.

Vanaf 1996 is Wijffels, samen met haar partner Rob van Koppen, eigenaar van Improve. Ze duikt nog steeds graag zelf achter de lichttafel en ze staat regelmatig op een beursvloer. Binnen het bedrijf is haar vrouw-zijn geaccepteerd en wordt haar expertise erkend, maar bij externen loopt ze direct tegen vooroordelen aan. 'Op de beurs wordt het technisch verhaal steevast afgedraaid tegen mijn mannelijke collega's en als ik de telefoon opneem hoor ik ze stotteren, omdat ik moet herhalen dat ze met de verhuurafdeling spreken. Het heeft geen zin om je daar als vrouw verongelijkt over te voelen.'

'Mannen zouden wel beter hun best mogen doen de verschillen te accepteren. Een andere aanpak of techniek kan misschien een ander resultaat opleveren, maar dat hoeft niet per se beter of slechter te zijn. Ik zit ook in de NEN-Normcommissie en als voorzitter pak ik het misschien anders aan dan een mannelijke collega. Hou rekening met de verschillen en sta open voor elkaar, vul niets van te voren in. Geef de ander, of het nu een man of een vrouw is, een kans te laten zien welke kennis in huis is.'

'Wanneer we stoppen met het voeren van een strijd en het haantjesgedrag verdwijnt, zullen we ook meer vrouwen aan de top krijgen. Een vrouw is namelijk eerder geneigd af te haken wanneer er gevochten moet worden om een plek.' <<

'Al staat ze in haar blote reet; het gaat om haar werk'

'Een vrouw op de vloer; dat moet geen issue zijn.' Edith Molmans laat er geen onduidelijkheid over bestaan. 'Het draait om de juiste persoon op de juiste plek. Een slechte technet, man of vrouw, zal het voor zijn kiezen krijgen. Dus in die zin vind ik de podiumtechniekbranche niet vrouwonvriendelijk. Je hebt aan mij wel een kwaaije als je als vrouw de jongens leuker vindt dan de techniek. Want dat gebeurt ook hoor!' Molmans wist al op haar twaalfde dat ze aan de slag wilde in de theatertechniek en volgde iedere opleiding die haar daar kon brengen, waaronder de MTS, een opleiding in elektronica en een opleiding in energietechniek. Ze ging stage lopen in de schouwburg van Nijmegen en groeide in Veenendaal van theatertechnicus tot systeembeheerder om uiteindelijk als Coördinator Podiumtechniek bij de

Vereeniging in Nijmegen te eindigen. Letterlijk, want ze stopte onlangs om zich fulltime op het onderwijs te richten. 'Ik miste de vloer en het groepsgevoel. Ik gaf al één dag in de week met veel plezier les, dus die keuze was snel gemaakt. Jonge mensen enthousiast maken voor het vak: hoe mooi kan het zijn. Dit is het mooiste vak wat er is.'

Haar vrouw-zijn is bij de dagelijkse werkzaamheden eigenlijk nooit een punt geweest, maar ongeloof was er wel degelijk. 'Ik kreeg af en toe wel eens een telefoontje, aan de andere kant van de lijn hoorde ik dan een man: 'Ik zou toch worden doorverbonden met de afdeling techniek?' – Ja, daar spreekt u mee. – 'O, mag ik het hoofd techniek dan even spreken?' – Ja, daar spreekt u mee. – 'O...'

'Maar ik ben geen meisje meisje. Ik werk bijvoorbeeld ook bij de brandweer. Dat is ook een mannenwereld. Ik pas me aan. En de werkkleding bijvoorbeeld vind ik prima, ik zou dit anders ook aandoen. Wanneer een vrouw in een jurk op het toneel staat hoor ik de mannen wel eens mompelen, maar al staat ze in haar blote reet: het gaat om haar werk.'

Molmans voegt daar graag nog een regel aan toe: 'Wat me opvalt, vooral onder de jonge vrouwen, is dat velen denken dat ze hetzelfde moeten kunnen als een man. Maar de een is nu eenmaal klein en de ander groot. Vrouwen maken zich daar drukker over dan nodig is en doen daarom soms te zwaar werk. Zolang je met liefde werkt en je stinkende best doet is er niets om je zorgen over te maken.' <<

Edith Molmans – Lichtvoet (44)

Fulltime instructeur lichttechniek -
Grafisch Lyceum Rotterdam

'Ja, daar spreekt u mee'

‘Dan doen ze het toch lekker zelf?’

Femke Diemer (25)

Freelance geluidstechnicus (nu o.a. bij Soldaat van Oranje en TG Maastricht)

Meer of minder vrouwen op de vloer maakt Femke Diemer niets uit. ‘Het gaat om de inhoudelijke beroepskeuze die wordt gemaakt. Je moet je wel tot

zo’n mannenwereld kunnen verhouden. Gesprekken gaan eerder over auto’s dan over je menstruatiecyclus.’ Diemer kan er goed mee om gaan.

‘Ook met de lompe kerels’, voegt ze daar aan toe. ‘Als zij vinden of denken dat ik iets niet kan, dan doen ze het toch lekker zelf? Prima hoor. Zo stond

Marian Emmen studeerde tentoonstellingsbouw aan de Reinwardt Academie en kwam kort na het afronden van haar opleiding in contact met iemand die haar vertelde dat Paradiso een beginnend lichttechnicus en stagehand zocht – het liefst een vrouw. ‘Mijn belangstelling voor techniek was groot en de rock ‘n roll attitude paste beter bij me dan het tempo van de museumwereld. De keuze was snel gemaakt en bevalt nog steeds goed. Om 19.00 gaan die deuren open. Je moet kunnen en willen knallen anders ben je heel snel weg. Die inhoudelijke motivatie is het belangrijkste. Later kom je erachter; verhip, er werken helemaal niet zo veel vrouwen op de vloer.’

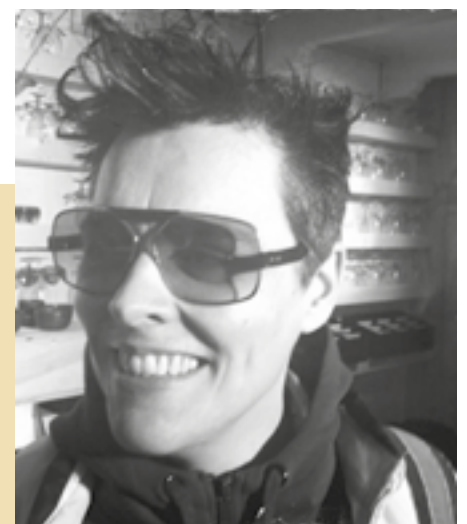
Emmen bewees zichzelf en groeide: tot fulltime lichttechnicus, daarna 1e aanspreekpunt licht en video, vervolgens vervangend hoofd techniek en productie en uiteindelijk die vaste aanstelling. Als leidinggevende streeft ze naar een team dat net zo gevarieerd is als het programma van Paradiso zelf. ‘Ik wil een team met een mix van persoonlijkheden en daar horen ook vrouwen bij. Dat zorgt voor een goede dynamiek op de vloer. Helaas zijn er niet veel vrouwen werkzaam in de sector, vooral geluidstechnica zijn er maar weinig. Van het technisch team, dat hier bestaat uit 65 mensen, is ongeveer 8% vrouw.’ ‘Het is belangrijk op de vloer om jezelf te zijn, de houding die je aan-

neemt, en dat je goed werk levert. Iedereen weet hier – en misschien is dat ook wel zo op andere plekken waar vrouwelijke leidinggevenden werken – dat een bouwvakkerscultuur niet wordt gewaardeerd. Dan heb ik het dus over vrouwenposters aan de muur, een teveel aan flauwe vrouwengrappen en haantjesgedrag. Daar ben ik altijd tegen geweest, ook toen ik nog geen leidinggevende was. Het is namelijk moeilijk als vrouw om je tot zo’n cultuur te verhouden.’ <<

Marian Emmen (45)

Hoofd techniek en productie – Paradiso

‘De rock ‘n roll attitude paste goed bij me’

ik een keer haringen van één meter lang en vijf centimeter doorsnee in de grond te slaan toen een groep mannen verderop luid stond te discussiëren wie mij moest komen helpen. Uiteindelijk kwam er eentje op me af. Toen ik hem vertelde dat er nog tien haringen de grond in moesten, heeft hij die allemaal geplaatst. Ik ben klein, ook kistjes stapelen in de trailer vind ik daarom geen fijne klus. Maar krachttraining zorgt voor de nodige spierkracht, want ik wil natuurlijk ook niet *het meisje* zijn.'

Femke Diemer startte in 2009 met de Opleiding Productie Podiumkunsten, maar switchte al snel naar de Oplei-

ding Techniek en Theater. 'Ik wilde me richten op technische productie, maar verdiepte me gaandeweg meer en meer in de geluidstechniek.'

Achteraf hoorde ze via via dat het jurkje dat ze droeg bij haar sollicitatiegesprek een issue was. Hoe kon een meisje in een jurkje op het toneel werken? 'Dat verbaasde mij. Ik had niet bedacht dat kleding mijn geloofwaardigheid als technicus deels bepaalde. Nu, een paar jaar later, denk ik er wel bewuster over na wat ik aantrek. En soms is het dan ook juist leuk om een jurkje aan te trekken. Gewoon om even te laten zien dat ik ook nog een vrouw ben. Ik krijg daar trouwens ook

regelmatig positieve reacties op.

Op de werkvloer manoeuvreert ze tussen uiteenlopende vooroordelen. 'Wanneer de crew vuile grappen maakt, houd ik me wat meer afzijdig. Tegelijkertijd is het wel mijn team en wil ik graag samen met ze kunnen lachen, dus dat doe ik ook. En dat betekent dat ik soms het risico loop te worden bestempeld als lomp en lesbisch.'

Afsluitend: 'Laat het duidelijk zijn dat ik niet vind dat er iets moet veranderen. Het verschil is er, daar ontkom je niet aan. Als iedereen maar wel beseft dat we geen zwakke minderheid zijn.' <<

Your call, our cue

 CueSupport

Inspectie, service en onderhoud voor toneeltechnische installaties

www.cuesupport.net

'Ik vaar blind op haar', zegt de cabaretier, entertainer, tv-maker, rapper, muzikant, presentator en het geestigste jurylid van The Voice over zijn geluids- en lichtvrouw Anouk van Sprundel. 'Ze neemt mijn voorstellingen nog serieuzer dan ik zelf al doe.'

| DOOR: RUUD BUURMAN | FOTO: SAKE RIJKEMA |

Zij is Anouk

Een half uur voor aanvang is Ali Bouali aanwezig in de schouwburg van Amstelveen. Zijn voorstelling *Je Suis Ali* is, net als overal in het land, stijf uitverkocht. Een snel frietje pindasaus, omkleden en dan relaxed en naturel het toneel opwandelen. Met wijdgespreide armen. Hallo Amstelveen!

En dat ligt anderhalf uur aan zijn voeten en hangt aan zijn lippen. Of hij nu fluistert, schreeuwt, zingt of in gesprek gaat met zijn publiek, Anouk van Sprundel (28) maakt het tot in het uiterste hoekje van de zaal verstaanbaar.

Ali B. Is in *Je Suis Ali* de bruggenbouwer, de man die in deze tijden van harde woorden over racisme en vluchtelingen geen absolute waarheden preekt, omdat hij die niet heeft. En daarmee geeft hij een stem aan de grote, genuanceerde meerderheid. Een stem die een deel van zijn publiek ongetwijfeld een ongemakkelijk gevoel geeft. Want het is hun held, Ali B. de rapper, de knuffelmarokkaan, de tv-beroemdheid die hen beminnelijk en met een brede lach naar huis stuurt om daar toch eens kritisch in de spiegel te kijken.

'Ik hou dagelijks zoveel ballen in de lucht, ik doe zoveel dingen dat ik in het theater niks anders moet hoeven dan opkomen en een perfecte voorstelling neerzetten,' zegt

Ali na afloop bij het busje waarin Anouk de apparatuur staat te laden. 'Ik doe ook meestal geen soundcheck. Ik eis van mezelf en van anderen absolute flexibiliteit en topkwaliteit en die twee gaan vaak niet samen. Maar Anouk kan mij daarin volgen. Zo'n technicus heb ik ook absoluut nodig. Het komt voor dat ik twee minuten voor aanvang pas kom binnenvallen. Daar worden de meeste technici heel zenuwachtig van.'

In het verleden schreef Anouk nog 'dingetjes' op. 'Om me van de taalfouten die ik maak af te helpen. Ik blijf tenslotte Marokkaan hè, ik haal 'de' en 'het' nogal eens door elkaar. Maar dat heeft ze opgegeven, daar is blijkbaar geen beginnen aan. Nu komt ze na afloop

Het komt voor dat ik twee minuten voor aanvang pas kom binnenvallen

binnen en nemen we de voorstelling kort door. Er moet enorm veel vertrouwen zijn en dat is er.'

Een paar maanden geleden kreeg Ali een mail. Afzender Anouk. 'Dat ze niet zeker wist of ze nog een seizoen door kon gaan. Ik kreeg echt een hartverzakking; ik wilde haar net in paniek opbellen toen ik zag dat het een mail van die andere Anouk was. Die van The Voice.' <<

DE TECHNICUS VAN...

Ali B

Waar blijven de meiden?

EEN LEVEN ALS VROUW IN
DE THEATERTECHNIEK

Als afgestudeerd organisatiepsycholoog rolde Marijcke Voorluijs in de jaren tachtig de theatertechniek in. Op verzoek van Zichtlijnen blikt ze terug, en vooruit. 'Ik heb nooit geloofd dat ik mijn werk anders deed omdat ik vrouw ben.'

In de jaren tachtig was er geen logische manier om technicus te worden. Je rolde het vak in – of niet. De charme daarvan was dat je mensen trof met uiteenlopende achtergronden. Meer mannen dan vrouwen, maar ik was beslist niet de eerste vrouw of een grote uitzondering. In de Blauwe Zaal van de Stadsschouwburg Utrecht, waar ik de fitnesses van het vak leerde, ging Sue Hillier Smith me voor; in de Grote Zaal werkten Anouk van Teeseling en Jessica Heeman.

Zo had bijna elk theater en elk gezelschap wel een vrouw in de crew. Excuustruus? Mijn gevoel is dat nooit geweest. Ik heb altijd kunnen kiezen uit meerdere klussen en koos voor de klik met collega's en voor het artistieke product. Ik heb sociale en organisatiepsychologie gestudeerd met als bijvakken theaterwetenschap en informatica. Het bedrijfsleven lag voor de hand: managementtrainingen, fusies, dat werk. Maar als punkmeisje zag ik dat niet zitten. Ik kocht een rugzak en lifte een jaar door Midden

en Zuid Amerika. Daarna probeerde ik geld te verdienen met wat me na aan het hart lag. Theatertechniek, waarmee ik kennismaakte bij theaterwetenschap, bleek iets wat ik onbedaarlijk leuk vond, wat me goed afging en waarvan ik kon leven.

Vrouw in een mannenwereld? Eerlijk gezegd was ik daar niet zo mee bezig, maar het was natuurlijk wel zo.

Ik vond dat ik 'gewoon mijn werk deed', maar bij een reünie zeiden

schoolvriendinnen

dat mijn stem een octaaf was gezakt.

De bontgekleurde punkkousen waren ingeruild voor een

spijkerbroek en een Maglite. Koffie was zwart en bier kwam uit een flesje.

Toch heb ik nooit geloofd dat ik mijn werk anders deed alleen omdat ik een vrouw ben, en wie me 'technica' noemde kon een (verbale) draai om z'n oren krijgen. De verschillen tussen vrouwen (en mannen) onderling zijn groter dan die tussen de gemiddelde

vrouw en de gemiddelde man. Dus ja, vrouw in een mannenwereld, maar *no big deal*.

Altijd ja zeggen

Ik kan niet verklaren waarom vrouwen in de minderheid blijven in dit leuke vak. Want ik zie nog steeds vooral mannen backstage. Theatertechniek is weliswaar een fysiek zwaar vak en ligt daardoor voor vrouwen misschien wat minder

Wie me 'technica' noemde, kon een draai om z'n oren krijgen

voor de hand, maar er zijn genoeg andere beroepen, zoals de verpleging, met lange werkdagen en zwaar tillen. In de theaterwereld is juist de combinatie van technisch inzicht, overzicht in gecompliceerde situaties en sociale intuïtie, waarover veel meiden beschikken, aangevuld met de juiste dosis humor en lef, een prima

Locatievoorstelling in de oude Brandweerkazerne in Utrecht

Aan de inspiërtenlesse naar in Reimscheid (DE)

Met CCole Giustini met Lalala Human Steps op tournee

Met Pascal Vos en Jasper Barendrecht voor Jazzex in Duitsland

uitgangspunt voor een carrière als technicus. Waar blijven de meiden dan?

De theaterwereld is daarin overigens niet uniek: meiden kiezen eerder voor zorg, onderwijs of talen dan voor een technische studie, statistieken over toekomstperspectief ten spijt. Stevig in je

van A tot Z beheersen, terwijl mannen ervoor gaan als ze A, B en C kennen en van D wel eens hebben gehoord.

Tegengas

Soms trof ik op tournee in een schouwburg iemand die er moeite mee had iets van een vrouw aan te nemen,

Toen ik internationaal ging toeren als eerste inspicieënt verwachtte ik nog wel wat tegengas van mannen, maar gek genoeg kwam dat niet. Een Griek die ik er bij een biertje naar vroeg zei me dat hij niet eens op het idee was gekomen me tegen te spreken. Vanuit het idee dat wie op dit niveau functioneert wel goed moet zijn.

Menig vrouwelijk theatertechnicus verlaat het toneel voor haar pensioen. Ik hoor dat daar soms meewarig over wordt gedaan. 'Zie je wel, het is ook geen vrouwenvak.' Zelf vind ik dat de uitstroom van meiden juist kan getuigen van verder kijken dan je neus lang is. Ze hebben blijkbaar tijdig nagedacht over hun volgende stap, en gezorgd dat ze genoeg bagage hebben om die ook te zetten. Waarmee ik overigens niemand het vak uit wil jagen, want er is niets mis mee om tot je pensioen op het toneel te werken. Zolang je het maar doet met liefde en plezier. <<

Bij een reünie zeiden schoolvriendinnen dat mijn stem een octaaf was gezakt

schoenen staan kan geen kwaad, maar ook dat is niets exotisch. Net als overal moet je om respect te verdienen soms de tanden op elkaar zetten; eerlijk je deel doen, ook van het moeilijke en zware werk. Verder moet je altijd ja zeggen tegen uitdagingen, je over je onzekerheid heen zetten: nieuwe dingen uitproberen is de beste manier om te groeien. Over vrouwen wordt vaak beweerd dat ze iets pas durven als ze het

maar ik werd er steeds bedrevener in zo iemand met een welgemikte grap midden op het toneel eens goed op z'n nummer te zetten. Een vriendin van me werkte als elektricien in de bouw, en vergeleken bij wat zij te verduren kreeg, stelden mijn strubbelingen niets voor. De theaterwereld is zo vrouwonvriendelijk nog niet, en trekt behalve een bepaald slag vrouwen ook een bepaald slag mannen aan.

Een leven na de theatertechniek

Ik genoot volop van mijn bestaan als reizend technicus, maar zag ook om me heen dat theatertechniek geen vak is dat je makkelijk tot je pensioen kunt doen. Ook heb ik altijd mijn achtergrond en werkervaring willen combineren. Nog voordat ik zelf iets had bedacht vroeg Gidius Noordman, hoofd techniek van de Stadsschouwburg Utrecht, me de planning van zijn afdeling te reorganiseren. Dat werd een planningskantoor waar inmiddels al heel wat meiden (en een enkele jongen) een leuke baan vonden.

Ik kreeg de kans om een evenementenplanningsprogramma en een personeelsplanningsprogramma te implementeren. Toen dat me goed afging wisten andere theaters me te vinden voor vergelijkbare klussen. Mijn carrièreswitch was daarmee een feit: ik ben al jaren met plezier projectmanager ICT in de cultuur- en evenementenwereld. Maar ik wilde ook iets doen waardoor mijn oud-vakgenoten makkelijker hun werk konden verrichten. Ik vond dat buitenlandse groepen in Nederland beter voorbereid op pad moesten gaan, verhief het overbruggen van cultuurverschillen tot kunst en werk nu al bijna twintig jaar aan effectieve preproductie voor internationale tournees en festivals in Neder-

land. Inmiddels, samen met een aantal collega's, voor een voorstelling of 300 per jaar.

Daarnaast gaf ik een aantal jaren les in hijstechniek, veiligheid en andere Arbozaken. Maar uiteindelijk koos ik voor een andere specialiteit: *Uurwerk* - evenementgestuurde roostering en urenregistratie. Daar bestond geen goede software voor, waardoor iedereen zelf iets knutselde op papier of in Excel. Dat kostte veel tijd, leidde gemakkelijk tot fouten, bij roosterwijzigingen wist niemand wat de laatste versie was, naleving van de wet en de CAO lieten te wensen over en bij gebrek aan goede tellingen was er aan het einde van het seizoen een stuwmeer aan overuren. Softwareleveranciers wilden dit probleem niet oplossen omdat de markt te klein was. Samen met een softwareontwikkelaar (en voormalig geluidstechnicus!) begon ik er zelf maar aan. Na een aantal jaren bouwen en schaven stond in 2014 het instrument dat we voor ogen hadden. Tot mijn grote plezier verwelkoomden we in 2015 vijf nieuwe klanten voor Uurwerk Online, naast de twee waarmee we het programma hebben gebouwd.